

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากร ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเลย ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมี การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากร ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเลย เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาใน 4 ด้าน คือ คุณธรรมและจริยธรรมต่อวิชาชีพการบริหาร คุณธรรมและจริยธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน คุณธรรมและจริยธรรมต่อสังคม และประเทศชาติ และคุณธรรมและจริยธรรมต่อตนเอง
- 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากร ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเลย เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยจำแนกตัวแปร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
- 3) เพื่อสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเลย เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเลย

5.2 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเลย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มครูผู้สอน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านคุณธรรม และจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารต่อ เพื่อนร่วมงาน ต่อสังคมและ

ประเทศไทย และตนเอง

5.3 วิธีดำเนินการวิจัย

5.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 460 คน ครูผู้สอน 4,831 คน และเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 224 คน รวมทั้งสิ้น 5,515 คน

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดแยกแต่ละกลุ่มจากตารางของ R.V. Krejcie and D.W. Morgan ดังนี้

กลุ่มผู้บริหารการศึกษาใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากในทุกอำเภอ จำนวน 210 คน

กลุ่มครูผู้สอน ใช้วิธีสุ่มแบบสองชั้น (Two-Stage Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 คน

กลุ่มเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจากในทุกสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 143 คน

5.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อหารายการคุณธรรมและจริยธรรมที่สำคัญที่สุดของแต่ละด้าน

5.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ถึงผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัดเลย เพื่อขอความร่วมมือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
ส่งแบบสอบถามและรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างเดือน พฤศจิกายน-ธันวาคม 2537
สามารถเก็บแบบสอบถามที่สมบูรณ์ได้ คิดเป็นร้อยละ 95.42

5.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่และ
หาค่าร้อยละ

2) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดเลย ที่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนิน
การดังนี้

(1) คำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของแต่ละข้อ แต่ละด้าน แยกเป็น 3 กลุ่ม ตาม
ตัวแปรที่กำหนด พร้อมทั้งของแต่ละกลุ่มด้วย

(2) คำนวณค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแต่ละข้อ แต่ละด้านของ
แต่ละกลุ่มเพื่อพิจารณาการกระจายความคิด

(3) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับ
คุณธรรมและจริยธรรม ตามความคิดเห็นของบุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความ
แปรปรวน (ANOVA)

3) ข้อมูลจากแบบสำรวจคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ของผู้บริหารนำมา
แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ทั้งนี้ข้อมูลทั้งหมด วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC⁺
(Statistical Package for the Social Science / Personal Computer)

5.4 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา เป็น
เพศชายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.48 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ
40.20 มีอายุราชการมากกว่า 15 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.41 และมีวุฒิทางการศึกษา
ระดับปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.40 กลุ่มครูผู้สอน เป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็น

ร้อยละ 58.26 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.87 มีอายุราชการระหว่าง 11-15 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.15 และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.28 กลุ่มเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นเพศชายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.72 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.49 มีอายุราชการมากกว่า 15 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.24 และมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.13

2) ผลการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ที่ต่อการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับ "มาก" ทุกด้าน ดังนี้ ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อสังคมและประเทศชาติ ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อวิชาชีพการบริหาร ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อตนเอง และด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน

เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อวิชาชีพการบริหาร อยู่ในระดับ "มาก" ทุกรายการ โดยมีรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ป้องกันรักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา และประชาสัมพันธ์ให้ผู้อื่นเข้าใจงานทางที่ถูกต้องและรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องด้วยความเที่ยงธรรม ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับ "มาก" ทุกรายการ มีรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือการสนับสนุนให้เพื่อนร่วมงานปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การสร้างบรรยากาศในสถานที่ทำงานให้ผู้ร่วมงานรู้สึกอบอุ่นเสมอภาคเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อสังคมและประเทศชาติ อยู่ในระดับ "มาก" ทุกรายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ รักและเทอดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การอุทิศตนเป็นที่ปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาของท้องถิ่นและปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับชนทุกชั้นตามโอกาสและสถานที่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อตนเอง อยู่ในระดับ "มาก" ทุกรายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ จดเว้นสิ่งเสพติดทั้งปวง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโดยสรุปแล้ว ทุกรายการของทั้ง 4 ด้าน บุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ "มาก" และมีรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดของทุกรายการในทั้ง 4 ด้าน คือ รักและเทอดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของทุกรายการ ในทั้ง 4 ด้านคือ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่าง

สม่ำเสมอ ต่อเนื่องด้วยความเที่ยงธรรม

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายกลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มครูผู้สอน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ พบว่า โดยภาพรวมทุกกลุ่มมีความคิดเห็นอยู่ในระดับ "มาก" และหากพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายข้อ พบว่า ในกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษามีรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ รักและเทอดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ งดเว้นสิ่งเสพติดทั้งปวง ในกลุ่มครูผู้สอน มีรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ รักและเทอดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ด้วยความเที่ยงธรรม ในกลุ่มเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ รักและเทอดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ด้วยความเที่ยงธรรม

3) ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อการปฏิบัติตนเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบโดยภาพรวม พบว่า บุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อก็เช่นเดียวกัน คือ พบว่า บุคลากรทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นทั้ง รายด้านทุกด้าน และรายข้อทุกข้อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ผลการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม เกี่ยวกับความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมที่ควรมีในตัวผู้บริหาร พบว่า แต่ละด้านมีรายการที่สำคัญ ดังนี้

ก. ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อวิชาชีพการบริหาร

รายการที่สำคัญที่สุด คือ การปฏิบัติงานโดยยึดหลักกฎหมาย ระเบียบแบบแผน และนโยบายของหน่วยงานระดับสูง

ข. ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน

รายการที่สำคัญที่สุด คือ เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน

ค. ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อสังคมและประเทศชาติ

รายการที่สำคัญที่สุด คือ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ง. ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อตนเอง

รายการที่สำคัญที่สุด คือ มีวินัยในตนเอง

5.5 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากร ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเลย ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มครูผู้สอน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ต่อการปฏิบัติตนเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจและควรแก่การนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตนของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ "มาก" เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับ "มาก" ตามลำดับดังนี้ ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อสังคมและประเทศชาติ ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อวิชาชีพการบริหาร ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อตนเอง และด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน ซึ่งจากผลการวิจัยในส่วนนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิบัติตนเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ เป็นที่ยอมรับของสังคม จากประเด็นดังกล่าวนี้ จึงน่าจะมีข้อสังเกตว่าถึงแม้สถานการณ์ในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีสิ่งแวดล้อมต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปมากมายก็ตาม ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งส่วนหนึ่ง ก็ยังสามารถที่จะดำรงตนให้เป็นที่ยอมรับ และเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติแก่ผู้ร่วมงาน และสังคมได้อย่างน่าชื่นชม และคิดว่าในอนาคตคงจะได้มีการพัฒนาขึ้นไปตามลำดับ ส่วนประเด็นที่พบว่า ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อสังคมและประเทศชาติ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากกว่าด้านอื่นๆ นั้น คงจะเป็นผลมาจากปัจจุบันนี้ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่นำความสนใจ และเอาใจใส่ในการปฏิบัติตนที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติมากขึ้น โดยเฉพาะการเป็นผู้นำในการพัฒนาสังคมและส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเห็นได้จากการเข้าร่วมและส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการสนับสนุนการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของท้องถิ่น แต่มีข้อที่น่าสังเกตในด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อเพื่อนร่วมงานที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับท้ายนั้น น่าจะมีสาเหตุมาจากผู้ร่วมงานส่วนใหญ่มองว่าผู้บริหารสถานศึกษายังไม่สามารถที่จะสร้างบรรยากาศในสถานที่ทำงาน สร้างความเสมอภาค ความ

เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตลอดจนการให้ความยุติธรรมเกี่ยวกับความดีความชอบได้ตามที่บุคลากรส่วนใหญ่ต้องการ

สำหรับประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน และรายข้อแล้วได้ผลเป็นข้อสังเกตว่า ทุกรายการมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ "มาก" และรายการที่บุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิบัติตนเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมสูงที่สุดในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน คือป้องกันรักษาชื่อเสียงของสถานศึกษา และประชาสัมพันธ์ให้ผู้อื่นเข้าใจในทางที่ถูกต้อง การสนับสนุนให้เพื่อนร่วมงานปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ รักและเทอดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ล้อม ไชยศรี (อ้างถึงงาน จาณรงค์ อาศิริวัจน์, 2530) ที่พบว่า ลักษณะครูที่นักเรียนชอบ ได้แก่ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ส่วนระดับ นิลพังา (อ้างถึงงาน มณเฑียร ม่วงศรีศักดิ์, 2535) ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมในด้านอุดมคติที่จำเป็นสำหรับครูจะต้องมี ได้แก่ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และ เสมอ แสวงค์ (2537) กล่าวถึงเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ว่า ครูจะต้องมีความรู้ในด้านต่างๆ ดังนี้ รักษาชื่อเสียงของสถาบันวิชาชีพครู ป้องกันและสร้างความเข้าใจอันดีต่อสังคมเกี่ยวกับวิชาชีพครู จากผลการวิจัยที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของผู้วิจัยอื่นๆ ดังกล่าวมาแล้ว พอจะเป็นแนวคิดได้ว่า ปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ได้ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบและแนวทางของคุณธรรมและจริยธรรม รวมถึงมีคุณลักษณะที่ได้อยู่ในเกณฑ์ที่สังคมยอมรับได้ อันจะเป็นประโยชน์ที่จะทำให้นักวิชาการที่เกี่ยวข้องได้นำไปเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อสังคมและประเทศชาติต่อไปในอนาคต อย่างไรก็ตามยังมีรายการที่บุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม ให้ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตนเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แม้จะอยู่ในระดับ "มาก" ก็ตามแต่ยังอยู่ในค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุดของแต่ละด้าน ทั้ง 4 ด้านคือ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอด้วยความเที่ยงธรรม การสร้างบรรยากาศในสถานที่ทำงานให้ผู้ร่วมงานรู้สึกอบอุ่นเสมอภาคเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การอุทิศตนเป็นที่ปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาท้องถิ่น ปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับชนทุกชั้นตามโอกาสและสถานที่ และงดเว้นสิ่งเสพติดทั้งปวง จากผลการวิจัยในส่วนนี้ น่าจะมีผลมาจากผู้บริหารสถานศึกษายังขาดการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และไม่ได้นำผลการประเมินมาเป็นแนวทางในการพิจารณาความดีความชอบ ทำให้มองได้ว่าการพิจารณาความดีความชอบเป็นไปตามความพอใจของผู้บริหารมากกว่าผลงาน

ที่ปรากฏ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุริยงค์ วงษ์บุตร (2537) ที่ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันในการบริหารบุคลากรด้านการธำรงรักษามูลาการนั้น รายการที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การพิจารณาความดี ความชอบ โรงเรียนดำเนินการโดยอาศัยการประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีระบบและดำเนินการอย่างยุติธรรม อย่างไรก็ตามคุณธรรมและจริยธรรมในรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำในด้านอื่นๆ นั้น แสดงให้เห็นถึงผู้บริหารสถานศึกษายังต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติหน้าที่ การสร้างความสามัคคีในสถานที่ทำงาน ด้วยการประพฤติดนให้เหมาะสมกับตำแหน่ง โดยเฉพาะเกี่ยวกับสิ่งเสพติดนั้น เป็นไปได้ว่าในเรื่องการดื่มสุราหรือสูบบุหรี่นั้น ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ได้ประพฤติดนให้เป็นแบบอย่างที่ดีได้เท่าที่ควร เกี่ยวกับเรื่องนี้มีหมวดธรรมที่กล่าวถึงทางแห่งความเสื่อม หรือทางแห่งความหายนะประการหนึ่ง คือ โทษของการดื่มน้ำเมา ที่ผู้บริหารควรที่จะพึงสังวร และพยายามงดเว้น ก็จะเป็นผลดีต่อตัวเองและสังคมได้ในที่สุด

ในส่วนการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม ที่มีต่อการปฏิบัติตนเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยพิจารณาทั้งภาพรวม รายด้าน และรายข้อแล้ว พบว่า บุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้จะเป็นผลมาจากตัวผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งคิดว่าตัวเองได้ปฏิบัติตนเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับที่ถือว่าดีแล้ว หรือจะเป็นเพราะลำเอียงให้คะแนนตนเองมากเกินไป ก่อน ส่วนครูผู้สอนคงมองเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิบัติตนอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจเหมือนกัน แต่ยังไม่ดีมากพอ หรืออาจจะมีส่วนว่าครูผู้สอนยังคิดว่าผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน แต่เกรงใจที่จะตอบจึงตอบเป็นกลางๆ ไว้ ส่วนเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่มีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยต่ำกว่าที่ทั้งสองกลุ่มที่กล่าวมาแล้ว อาจเป็นเพราะบุคลากรกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ไม่ใกล้ชิดตัวผู้บริหารเหมือนกลุ่มครูผู้สอน และไม่มีผลได้หรือผลเสียกับผู้บริหาร จึงได้แสดงความคิดเห็นแตกต่างจากทั้งสองกลุ่มดังกล่าว จะอย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ระดับการปฏิบัติตนของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย เกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับที่น่าพอใจ แต่ผู้บริหารสถานศึกษาก็ควรจะได้นำเอาข้อคิดเห็นของครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จากผลการวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ไปพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง วิชาชีพ สังคมและประเทศชาติต่อไปด้วย

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม เกี่ยวกับความสำคัญของคุณธรรม และจริยธรรมที่ควรมีในตัวผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งพบว่า ด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อวิชาชีพ การบริหาร รายการที่บุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย เห็นว่าสำคัญที่สุด คือ การปฏิบัติงานโดยยึดหลักกฎหมาย ระเบียบแบบแผน และนโยบายของหน่วยงานระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน และนโยบายจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน เพราะจากสภาพปัจจุบันกฎหมาย ระเบียบ หรือนโยบายต่างๆ ของแต่ละหน่วยงานมีมากมาย แต่การนำไปปฏิบัติยังมีน้อยหรือบางส่วนมัก หลบเลี่ยง ซึ่งเป็นสาเหตุตามมาก็คือ การกระทำความผิดวินัยของข้าราชการ จากความสำคัญส่วนนี้ ผู้วิจัยเห็นด้วยกับการที่จะได้พิจารณาให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน และนโยบายของหน่วยงาน ส่วนด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อเพื่อนร่วมงาน รายการที่บุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย เห็นว่า สำคัญที่สุด คือ เป็นแบบอย่างที่ดีในการ ปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน เป็นไปได้ว่าบุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่า ตัวผู้บริหารควรจะเป็นแบบ อย่างที่ดีในหลายๆ ด้าน จึงจะสามารถทำให้ผู้ร่วมงานเชื่อถือได้ เพราะการเป็นผู้นำหรือผู้บริหาร นั้น การที่จะทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากจะมีความรู้ทางด้าน วิชาการดีแล้ว การปฏิบัติตนก็มีส่วนสำคัญมากที่จะทำให้ได้รับความเชื่อถือ และความร่วมมือจาก ผู้ร่วมงานและชุมชน ในด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อสังคมและประเทศชาติ รายการที่บุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย เห็นว่าสำคัญที่สุด คือ ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นที่สังเกตว่าในรายการนี้ได้รับเลือกเป็นอันดับที่สูงที่สุดของทุกรายการในทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าปัจจุบันนี้การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เป็นสิ่งที่สำคัญมากที่สุด เพราะเป็นสถาบันที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวของทุกๆ คนใน สังคมไทย เห็นได้จากการประเพณีปฏิบัติตนของบุคคลทั่วไป หรือแม้แต่มีเหตุการณ์ระดับชั้นต่างๆ สถาบันทั้ง 3 จะมีส่วนช่วยในสถานการณ์ต่างๆ คลี่คลายได้แนวทางที่ดีเสมอ และจากผลในส่วนนี้ไปสอดคล้องกับผลการวิจัยของหลายๆ ท่าน เช่น เฉลียว บุรีภักดิ์ (อ้างถึงใน จันทงค์ อาศิริวัจน์, 2530) กองมาตรฐานวิชาชีพครู (2526) และ ประดับ นิลพั่งงา (อ้างถึงใน มนเทียร ม่วงศรีศักดิ์, 2535) ซึ่งจากผลการวิจัยที่กล่าวมา พบว่า การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นสิ่งที่สำคัญ ส่วนด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อตนเองนั้น รายการที่บุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย เห็นว่าสำคัญที่สุด คือ การมีวินัยใน

ตนเอง ทั้งนี้ น่าจะมีเหตุผลมาจากบุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่า การเป็นผู้บริหารนั้นหากไม่รู้จักควบคุมบังคับตนเองให้ดีแล้ว โอกาสที่จะหลงใหลหรือเพลิดเพลินไปกับตำแหน่งหน้าที่นั้นย่อมมีโอกาasเป็นไปได้อีกมาก แต่หากผู้บริหารมีวินัยในตนเองดีแล้ว จะสามารถบังคับจิตใจหรือขมำใจที่ไม่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่เหมาะสมต่างๆ ได้ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อตัวผู้บริหารเอง ตลอดจนเพื่อนร่วมงานและสังคมประเทศชาติต่อไปได้

5.6 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อไป ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะทั่วไป

(1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอหรือทุกๆ ปี

(2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณารายการคุณธรรมและจริยธรรม จากผลการวิจัยครั้งนี้ ในรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ โดยเฉพาะจากความคิดเห็นของกลุ่มครูผู้สอน และกลุ่มเจ้าหน้าที่ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสำรวจและพัฒนาพฤติกรรมการประพฤติปฏิบัติตนในด้านนี้ต่อไป

(3) หน่วยงานที่รับผิดชอบหรือผู้บังคับบัญชา ควรมีการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง จริงจังและเป็นส่วนในการพิจารณาผลงาน

(4) สำหรับหน่วยงานระดับสูง ควรได้มีการเอาใจใส่และให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างจริงจัง และควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่เหมาะสมด้วย

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัย

(1) ควรมีการวิจัยลักษณะนี้เกี่ยวกับผู้บริหารระดับต่างๆ ทุกระดับเพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย และพิจารณาข้อบกพร่องเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาในเรื่องนี้โดยเฉพาะ

(2) ควรมีการวิจัยลักษณะนี้ จากความคิดเห็นของผู้ปกครองหรือบุคลากรในชุมชน และจากหน่วยงานอื่นๆ ด้วย